

Dječja knjižnica Pula kao kulturno, informacijsko i obrazovno središte za djecu

---

Pavlović, Andrea

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:989975>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-14**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
SMJER BIBLIOTEKARSTVO
Ak. god. 2021./2022.

Andrea Pavlović

**Dječja knjižnica Pula kao kulturno, informacijsko i
obrazovno središte za djecu**

Diplomski rad

Mentorica: dr. sc. Ana Barbarić, red. prof.

Zagreb, rujan 2022.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

_____ Andrea Pavlović _____

(potpis)

Sadržaj

Sadržaj.....	ii
1. Uvod.....	1
2. Što je dječja knjižnica?	2
3. Osnivanje Dječje knjižnice Pula	4
3.1. Početni fond i prvi knjižničari	4
4. Preseljenje Dječje knjižnice	7
4.1. Kreiranje novog prostora Dječje knjižnice.....	7
4.2. Fond Dječje knjižnice.....	10
5. Programske aktivnosti i poticanje čitanja od najranije dobi	12
5.1. Uloga narodne knjižnice u poticanju čitanja	14
5.2. Uloga dječje knjižnice u razvijanju čitateljske kulture	14
5.2.1. Čitanje naglas.....	15
5.2.2. Spontano čitanje.....	17
5.2.3. Usmjerenno čitanje	17
5.2.4. Posredno čitanje	17
5.2.5. Čitanje u sebi.....	17
6. Programske aktivnosti Dječje knjižnice Pula	16
6.1. Kreativne radionice	19
6.2. Pričaonice	20
6.3. Lektira na drugačiji način.....	22
6.4. Knjižnica bajna za me nije tajna	23
6.5. Čitateljska putovnica	24
6.6. Klub hvatača slova	25
6.7. Radionica učenja stranog jezika od najranije dobi.....	26
7. Uloga obitelji u poticanju čitanja	28

7.1. Programske aktivnosti Dječje knjižnice Pula s ciljem poticanja obiteljskog čitanja	30
8. Zaključak.....	32
9. Literatura.....	32
Popis slika.....	36
Sažetak	38
Summary	39

1. Uvod

Knjižnice se javljaju u različitim društvima, u različitim kulturama i u različitim fazama razvoja. Iako različiti konteksti u kojima knjižnice djeluju, neizbježno rezultiraju razlikama u pruženim uslugama i načinom pružanja te usluge. Knjižnice obično imaju zajedničke karakteristike, što se može definirati na sljedeći način. Narodna knjižnica je organizacija koju uspostavlja, podržava i financira zajednica putem nacionalne, regionalne ili lokalne vlade ili kroz neki drugi oblik organizacije u zajednici. Omogućuje pristup informacijama, znanju, cjeloživotnom učenju i djelima mašte kroz nizove usluga i resursa, jednako je dostupna svim članovima zajednice bez obzira na rasu, nacionalnost, dob, spol, religiju, jezik, invaliditet, ekonomski i status zapošljavanja i obrazovno postizanje.

Međutim, posebna je odgovornost narodne knjižnice zadovoljiti potrebe djece i mladih, a jednu od važnih uloga na njihov socijalni, emotivni i kognitivni razvoj imaju knjiga i priča. Važno je da čitanje od najranije dobi bude zabavno kako bi ga dijete zavoľjelo i kako bi čitanje smatrao činom ugone, a ne činom prisile. Da bi čitanje bilo ugodno važno je, također, odabrati kvalitetan sadržaj koji će biti primjeren dobi i interesima djeteta. U cilju je svake dječje knjižnice da svojim najmlađim korisnicima usadi ljubav prema knjizi i čitanju kako bi ono postalo dio njihove svakodnevice, a kroz koje će usvajati nova znanja i vještine potrebne za život.

Ako djeca od najranije dobi budu nadahnuta znanjem i maštom, vjerojatno će imati koristi od ovih vitalnih elemenata u osobnom razvoju tijekom njihovog života, obogaćujući ih i poboljšavajući njihov doprinos društvu. Djeca, također, mogu potaknuti roditelje i druge odrasle da koriste knjižnicu. Isto tako, važno je da djeca i mladi koji imaju poteškoće u učenju i čitanju imaju pristup knjižnici kako bi im ona pružila odgovarajući materijal.

Zato će se u ovom diplomskom radu poseban naglasak dati na dječju knjižnicu kao zaseban ogranak koji svojim djelovanjem zadovoljava kulturne, informacijske i obrazovne potrebe djece i mladih, a konkretno će se opisati uloga Dječje knjižnice Pula koja djeluje kao ogranak Gradske knjižnice i čitaonice Pula.

2. Što je dječja knjižnica?

Dječja knjižnica je, prema Smjernicama za knjižnične usluge za djecu od rođenja do 18 godina, (IFLA, 2018) informacijsko, obrazovno i kulturno središte koje osigurava smisleni pristup informacijama, programima i uslugama primjerenima dobi i sposobnostima, na jezicima relevantnima djeci, njihovim obiteljima i odgojiteljima u multikulturalnim zajednicama. Prema spomenutim Smjernicama (IFLA, 2018) namjena dječje knjižnice jest osigurati dostupnost knjižnične građe i knjižničnih usluga koristeći različite medije, odgovarajući na taj način potrebama djece, neovisno o njihovom uzrastu i sposobnostima, omogućavajući na taj način njihovo obrazovanje, informiranje i osobni razvoj, uključujući slobodno vrijeme, razonodu, zdravlje i dobrobit djece. Knjižnične usluge za djecu koja nude djeci pristup raznovrsnom i širokom rasponu znanja, stavova i deya važana su karika razvoja i održavanja demokratskog društva. Potrebno je da knjižnica, koja je namijenjena djeci, omogućava korisnicima ostvarivanje prava na informiranje i educiranje, a knjižničari u takvim ustanovama promicanja prava djece, budući da im je jedna od ključnih zadaća širenje svih vrsta pismenosti, ali i edukacija o njihovoj i važnosti čitanja.

Osiguravajući pristup knjižničnoj građi i uslugama namijenjenih djeci i njihovim obiteljima, dječja knjižnice ispunjava svoju partnersku ulogu u omogućavanju poticanja razvoja pismenosti i čitanja, kao i jezičnih vještina. Jedan od osnovnih ciljeva svake dječje knjižnice jest aktivno djelovanje u ostvarenju dječjih prava – konkretno prava na informiranje, opismenjavanje, kulturni razvoj, cjeloživotno učenje, kreativno provođenje slobodnog vremena. Jedna od zadaća dječje knjižnice jest osiguravanje djeci pristup raznovrsnoj i primjerenom knjižničnoj građi, ali i razvijanje vještina informacijske pismenosti, posebno kad govorimo o digitalnim medijima. Od iznimne je važnosti da knjižnica provodi edukativne i zabavne programe usmjerene poticanja čitanja i pismenosti te raznolike aktivnosti namijenjene djeci, njihovim roditeljima i odgajateljima.

Još jedna od važnih uloga dječje knjižnice jest poticanje samouvjerenosti kod djece kako bi odrasli u kompetentne pojedince i građane. Važna je i uloga knjižnice kao posrednika i aktivnog sudionika u partnerstvima u sklopu programa i uvođenja novih usluga namijenjenih djeci i njihovim obiteljima u lokalnoj zajednici, s posebnim naglaskom na osjetljive, marginalizirane skupine i one u ekonomski nepovoljnom položaju.

Dječje knjižnice, za razliku od svih ostalih vrsta knjižnica ubrajamo među najmlađe. Od svojih početaka, kada su svoje članstvo ograničavale samo na djecu koja su svladala vještinu

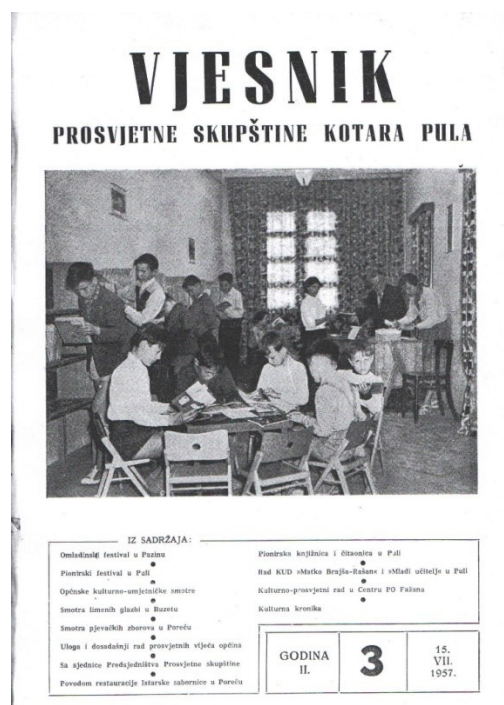
čitanja, preko djece predškolskog uzrasta, dolazimo do današnjih dječjih knjižnica gdje nema nikakvih ograničenja i poželjno je djetetu čitati od rođenja. Kako se mijenjalo vrijeme, tako se mijejala i građa u knjižnicama: od knjiga i časopisa, preko igračaka i igara, do današnjih raznolikih oblika multimedijalnog sadržaja. Danas se može reći da dječja knjižnica ne pruža samo mogućnost učenja, čitanja i davanja osnovnih informacija, već su to mjesta za zabavu i druženje, za interakciju svih oblika, kao i mjesta za kreativno provođenje slobodnog vremena. U radu dječje knjižnice neprestano se isprepliću učenje i igra, a pritom se njeguje kreativost svake vrste kao i stvaralaštvo gdje knjižničar preuzima glavnu ulogu i uz svoje osnovne obaveze kao knjižničara on postaje i voditelj kreativnih aktivnosti, odgojitelj i animator.

3. Osnivanje Dječje knjižnice Pula

Dječja knjižnica čini sastavni dio Gradske knjižnice i čitaonice Pula. Namijenjena je djeci predškolske dobi, djeci i mladeži osnovnoškolske dobi, ali i svima onima koji se na bilo koji način bave djecom (roditeljima, odgojiteljima, učiteljima, studentima pedagoških usmjerenja). Počeci Dječje knjižnice vezani su uz Društvo Naša djeca koje utemeljuje Dječju knjižnicu 10. ožujka 1957. godine. Smatra se da je to bila, uz Dečju čitaonicu Opštinske biblioteke grada Beograda, jedina samostalna knjižnica namijenjena djeci u to vrijeme na prostoru bivše Jugoslavije. Knjižnica je u sastavu Društva bila do 1970. godine, a nakon dogradnje zgrade pripojena je tadašnjoj Općinskoj knjižnici i čitaonici Pula. Knjižnica tada seli na prvi kat zgrade i u tom je prostoru, točnije u prostoru Dječjeg kreativnog centra (ex. Pionirski dom) u Puli, djelovala sve do 2019. godine, kada seli u centar grada, u novi prostor u Smareglinoj ulici.

3.1. Početni fond i prvi knjižničari

Prva dječja knjižnica u sastavu Društva Naša djeca, smještena u Pionirskom domu „Slavko Grubiša“ (današnji Dječji kreativni centar) sastojala se od dvije manje prostorije i već je tada imala igraonicu i poseban namještaj prilagođen djeci. Također, tadašnja „Biblioteka“ imala je prostoriju za stariju djecu kao i šahovsku sobu.

Slika 1. Prva reportaža o Pionirskoj knjižnici i čitaonici u Puli

Knjižni fond sastojao se od 1200 jedinica građe domaće i strane književnosti. Knjige su nabavljane iz sredstava Saveza društva Naša djeca, a izvjestan broj knjiga knjižnici je poklonila i Istarska knjižara. U prostoriji za stariju djecu nalazio se velik broj časopisa i dnevnih novina, a na zidovima u obje prostorije stajali su nagrađivani dječiji radovi. Šahovska soba bila je rezervirana za mlade šahiste koji su ujedno bili i članovi knjižnice.

Prve knjižničarke Dječje knjižnice bile su Marica Hošnjak i Milka Vukičević, a zatim Marija Vrekalo, Loredana Petković, Nadia Bužleta, Vlasta Sošić te od kolovoza 2021. Andrea Pavlović. Od dječjih se knjižničara zahtijeva da posjeduju čitav niz vještina, kao što su socijalna osvještenost, vještine timskog rada i vodstva, kompetentnost. Važno je bilo onda, a i sada, da knjižnični djelatnici posjeduju stručna znanja o uslugama za djecu te da poznaju teorije o razvoju djece i dječje psihologije. Sukladno potrebama djece i njihovih obitelji educirani i predani dječji knjižničari od samih početaka redovito, planiraju, osmišljavaju i provode nove programe u zajednici u kojoj knjižnica djeluje. Isto tako, dječji knjižničari pružaju podršku djeci na način da uklanjaju prepreke koje pred njih stavljaju društveno-ekonomske okolnosti, kultura, privilegiranost, jezik, rodni identitet, seksualna orijentacija, sposobnosti i druge različitosti kako to nalažu IFLA-ine Smjernice za djecu od rođenja do 18 godina.

IFLA-ina Sekcija za djecu i mladež smatra da uspješni i kompetentni dječji knjižničari trebaju:

- razumjeti teorije razvoja djece i dječje psihologije, uključujući komunikaciju, jezik i pismenost te njihove implikacije za knjižnične usluge
- koristiti poznate metode kako bi prepoznali potrebe sve djece i njihovih obitelji u lokalnoj zajednici
- osmišljavati, učinkovito provoditi te vrednovati čitav spektar zabavnih i privlačnih programa i aktivnosti kako bi odgovorili na potrebe sve djece u lokalnoj zajednici
- poznavati raznolike oblike suvremene kulture za djecu: književnost, igre, glazbu i filmove te načine na koje djeca koriste digitalne medije i sadržaje te drugu građu, što doprinosi izgradnji raznolikog, uključivog i relevantnog fonda knjižnične građe za djecu
- pratiti trendove u novim tehnologijama, digitalnom svijetu i društvenim medijima te njihov utjecaj na usluge dječjih knjižnica

- njegovati ljubazno i podržavajuće okruženje za djecu i njihove obitelji kako bi se olakšao pristup knjižničnoj građi i sudjelovanju u programima i aktivnostima
- podržavati aktivizam građana u zajednici i sklapanje partnerstava
- komunicirati i surađivati na ostvarenju zajedničkih ciljeva s drugim organizacijama u lokalnoj zajednici koje se bave djecom i njihovim obiteljima
- učinkovito komunicirati s djecom i njihovim obiteljima
- postavljati ciljeve, osmišljavati planove i određivati prioritete za usluge dječje knjižnice
- kreativno i učinkovito surađivati s kolegama na ostvarenju ciljeva u skladu s prioritetima dječje knjižnice
- planirati, upravljati, kontrolirati i vrednovati financijska sredstva namijenjena dječjoj knjižnici kako bi se ostvarili ciljevi knjižnice
- samovrednovati svoj rad, biti prilagodljivi te se kontinuirano profesionalno usavršavati. (IFLA, 2018)

Slika 2. Prostor Dječje knjižnice Pula nakon 1972. godine

4. Preseljenje Dječje knjižnice

Godine 2019. počela je rekonstrukcija zgrade Dječjeg kreativnog centra u kojoj je djelovala Dječja knjižnica. Knjižnica je preseljena na novu lokaciju u centru grada, u Smareglinu ulicu, što se odmah nakon otvorenja pokazalo dobrim rješenjem, kojim su zadovoljni svi korisnici. S obzirom na lokaciju, prostor je lako dostupan i roditeljima koji dolaze s malom djecom, i organiziranim skupinama predškolske i školske djece, i učenicima koji samostalno posjećuju knjižnicu u slobodno vrijeme. Dokazuje to i činjenica da se po preseljenju na novu lokaciju povećao broj korisnika Dječje knjižnice pa je tada imala 764 aktivna člana. Krajem sljedeće godine dio prostora preuređen je dio za najmlađe članove Dječje knjižnice. Za opremanje novog prostora policama, stolicama, stolovima i interaktivnom opremom Ministarstvo kulture i medija RH u proračunu za 2020. godinu osiguralo je 150.000 kuna, dok je u proračunu Grada Pula-Pola osigurano dodatnih 200.000 kuna namijenjeno za građevinske i obrtničke radove. Preuređenjem i opremanjem prostora Knjižnica je omogućila najmlađim članovima Knjižnice i ostalim građanima Pule i šire okolice dodatne sadržaje i mjesto na kojem mogu kvalitetno provoditi slobodno vrijeme, sudjelovati u kulturnim aktivnostima za najmlađe, dok je učenicima i studentima odgojnih i obrazovnih smjerova osiguran primjeren prostor za učenje i rad.

4.1. Kreiranje novog prostora Dječje knjižnice

Pri uređenju novog prostora Dječje knjižnice vodili smo se Smjernicama za knjižnične usluge za djecu od rođenja do 18 godina (IFLA, 2018) te se razlikuje od prostora ostalih ogranaka, odjela i knjižnica, lako je prepoznatljiv i osmišljen na način da odgovara kako trenutnim, tako i potrebama u skoroj budućnosti. Prostor je jedan od resursa knjižnice, a njime, kao i knjižničnim fondom, ljudskim resursima i financijama, upravlja knjižnično osoblje. Prostor Dječje knjižnice organiziran je način da odgovara potrebna različitih dobnih skupina, ali i različitim tipovima aktivnosti. Primjerice, pojedinci koji uče, čitaju, listaju knjige ili koriste računala za rad, obitelji koji kao skupina posjećuju knjižnicu, skupinama mlađih adolescenata koji prostor koriste za društvenu interakciju. Uz to, u prostoru se, uz male intervencije u reorganizaciji opreme i namještaja, mogu održavati radionice, pričaonice, književni susreti ili susreti čitateljskih klubova. Ponudom različitih sadržaja, knjižničnih usluga i prostora privlačnih ciljanim dobnim skupinama knjižnice nastoje odgovoriti potrebama djece i mladeži te ih na taj način privući na dolazak. Novi prostor Dječje knjižnice organiziran je kao

ugodno i privlačno mjesto koje nudi razne izazove korisnicima različitih uzrasta, potreba i interesa; mjesto namijenjeno susretima, igri, komunikaciji; siguran prostor koji pruža podršku i potiče razmjenu različitih ideja.

Dobro projektiran prostor i ugodna atmosfera potiču najmlađe članove da borave u knjižnici i koriste razne vrste knjižnične građe. S knjigama i čitanjem započinje izloženost književnosti i jeziku pa je potrebno osigurati mjesta na kojima djeca mogu provoditi vrijeme uz knjige, slušanje i čitanje priča.

Budući da ne postoje univerzalni standardi projektiranja prostora i površina knjižnica namijenjenih djeci, pri odabiru prostora vodilo računa o lokaciji. Odabran je prostor u prizemlju, s omogućenom pristupačosti svim korisnicima, uključujući osobe sa smanjenom pokretljivošću i invaliditetom, roditelje s dječjim kolicima i sl. Prostor i oprema u njemu primjereni su dobi ciljanih korisnika. Pri odabiru lokacije vodilo se računa i o tome da njegova površina bude primjerena za smještanje knjižnog fonda, novina i časopisa za djecu, neknjižnu građu, spremište, prostore za čitanje, računala, izložbeni dio te radne prostore za osoblje knjižnice. Pri uređenju prostora razmišljalo se i o prilagodljivosti, odnosno lakoj prilagodbi prostora različitim aktivnostima, kao što su igranje, pričanje priča, samostalno učenje, održavanje radionica i dr., a za lakše samostalno snalaženje u prostoru postavljene su primjerene oznake. Uz to, osigurana je primjerena i dostatna rasvjeta, prirodna i postavljena umjetna, razina buke prilagođena je dobi korisnika, a temperatura zraka (hlađenje, odnosno grijanje) prilagođeno je na način da su osigurani dobri radni uvjeti tijekom cijele godine. Prostor knjižnice i nabavljeni namještaj u skladu su s propisima o sigurnosti djece.

Slika 3. Preuređena Dječja knjižnica, 2021.

U Dječjoj knjižnici osiguran je privlačan prostor, pri čemu je posebna pozornost posvećena udobnosti. Namještaj i oprema koji se koristi u knjižnici čvrsti su i kvalitetni, otporni na habanje, mogu podnijeti učestalo korištenje i lako se mogu popraviti. Za potrebe adolescenata, odnosno da bi im se ponudio kutak za opušteni boravak u prostoru knjižnice, nabavljeni su klupski stolići i vreće za sjedenje. Pažnja je dana i policama za izlaganje knjiga, koje omogućuju prezentiranje knjižnične građe na različitim medijima. Iako su nabavljene police različitih visina te je dio knjižnične građe nekoj djeci i odraslima lakše dostupan, dinamičnim pristupom organizaciji fonda i to je prevladano. Da knjige i ostala građa budu dostupne svim korisnicima kod organizacije prostora, promišljalo se o tome da se nabavi veći broj niskih polica. Tako je, primjerice, dio knjižnice koji je namijenjen najmlađim članovima – bebama i djeci najmlađeg uzrasta – opremljen niskim policama pa je građa namijenjena njima i dostupnija. Redovitim mijenjanjem građe koja se prezentira te koja je dostupna na različitim mjestima u prostoru, povećava se pristupačnost građe većem krugu korisnika.

Slika 4. Preuređena Dječja knjižnica, 2021. – prostor za djecu predškolskog uzrasta i kutak s igračkama i društvenim igrama

4.2. Fond Dječje knjižnice

Fond Dječje knjižnice bogat je i raznovrstan: čini ga 18.400 jedinica knjižnične građe, u najvećem dijelu za djecu i mlade do petnaeste godine te uključuje priručnu zbirku za roditelje i odgojitelje, kao i osobe čiji su rad i interes usmjereni na odgoj i obrazovanje djece i mladih.

Knjižnični fond uključuje: slikovnice, dječju književnost, referentnu zbirku (enciklopedije, leksikone, rječnike...), znanstveno-popularnu literaturu za djecu i mlade, dječje časopise, stripove, priručnike za roditelje i odgojitelje, društvene igre, igračke, audiovizualnu građu.

Knjižnični fond Dječje knjižnice, kao i digitalna građa koja je dostupna na mreži, odražavaju široki raspon vrijednosti, stavova i mišljenja, a to ujedno znači da je svaka skupina korisnika kojima je namijenjena Dječja knjižnica, zastupljena odgovarajućom i primjernom građom.

Zbog preseljenja Dječje knjižnice, provedena je revizija cjelokupnog fonda i osmišljen je novi sustav signatura dječjeg fonda. Posebno su označene i izdvojene slikovnice za djecu do treće godine života, od četvrte do šeste godine, a posebna skupina su slikovnice za predškolarce i prvašice koji usvajaju početne vještine čitanja i pisanja. Slikovnice za djecu do treće godine te slikovnice za djecu od četvrte do šeste godine razvrstane su po većim tematskim skupinama: basne, blagdani, bonton, ekologija, fantastična bića, izazovi odrastanja, klasične bajke, lik_animirani, lik_heidi, lik_hipa, lik_pepa pig, lik_piko, lik_štrumpfovi, moj dan, moje tijelo, moj zavičaj, narodne priče, pjesme, priče, priroda,

promet, prvi pojam, prvi pojam_boje, prvi pojam_brojevi, prvi pojam_oblici, prvi pojam_riječi, prvi pojam_suprotnosti, upoznaj hrvatsku, vjera, životinje. Slikovnice za predškolarce i prvašiće odnose se na učenje abecede i čitanja velikih tiskanih slova pa nose sljedeće oznake: čitam_abeceda, čitam_prve priče, čitam_slikopriče, čitam_velika slova. Građa koja obuhvaća znanstveno-popularnu literaturu za djecu i mlade također je obuhvaćena promjenom sigature. Brojčane oznake skupina su kraćene, a svaka je skupina posebno istaknuta na sljedeći način: izumi, znanost, računala, enciklopedije, religija, biblija, mitovi i legende, priroda, životinje, arhitektura, biografije itd. Ovim je načinom signiranja građe fond postao privlačniji, suvremeniji i organiziran na način koji je djeci intuitivan. To je iznimno važno jer se djeci od rođenja želi približiti knjiga i čitanje.

Iako se već duže od dva desetljeća čitatelji, odgojitelji, učitelji, psiholozi i drugi stručnjaci bave proučavanjem čitanja, još uvijek nemamo saznanja o načinu na koji djeca čitaju te razlikuje li se i po čemu njihovo čitanje i onog ostalih dobnih skupina. Dosad su istraženi samo neki aspekti čitanja, oni koje je lakše proučiti i pratiti, dok o stvarnim procesima, vezanima za oblikovanje značenja pročitano i slike teksta, još uvijek malo znamo (Grosman, 2010). Rezultati provedenih studija daju nam uvid u neke komponente dječjeg iskustva čitanja, no nemamo podataka o tzv. mentalnoj slici teksta – cjelokupnom procesu i krajnjem iskustvu - koju pojedini čitatelj stvara kao rezultat čitanja, budući da je djeci teško riječima oblikovati i prenijeti doživljeno iskustvo (Grosman, 2010). Najvažnija vještina koju svako dijete na početka školovanja treba svladati je vještina čitanja. Čitanje je ključan element učenja, a najvažnija značajka čitanja jest razumijevanje poruke iz pisanog teksta, oblika koji zajednički čitatelju i piscu (Čudina-Obradović, 2008). Zbog svega navedenog iznimno je važno da fond za djecu bude pristupačan, privlačan i razumljiv, da se oni sami, kao korisnici usluga dječje knjižnice mogu snaći i razumjeti.

5. Programske aktivnosti i poticanje čitanja od najranije dobi

Programi i aktivnosti za poticanje čitanja od najranije dobi trebaju biti osmišljeni na način da kroz poznavanje demografskog sastava lokalne zajednice odražavaju promjene i raznolikost lokalne zajednice. Dječji knjižničari u suradnji s lokalnom zajednicom pokazuju posvećenost inkluziji i raznolikosti ponudom građe, programa i usluga koji odražavaju specifične potrebe zajednice kao i aktivnim uključivanjem te osluškivanjem zajednice. Od iznimne je važnosti da knjižničari prihvaćaju i slušaju korisnike te planiraju usluge sukladno njihovim potrebama.

Posebna je odgovornost dječje knjižnice poticati učenje čitanja te promovirati knjige i druge, nove medije za djecu. Dječje knjižnice, kao prostori učenja, informacija i znanja, omogućuju djeci da iskuse užitak čitanja i razvijanje mašte. Djecu, njihove roditelje, odgajatelje i učitelje, potrebno je kontinuirano poticati na korištenje knjižnice, kao i razvijati vještine korištenja tiskanih i elektroničkih medija. Dječji knjižničari aktivno i redovito promiču čitanje kako bi se kod djece povećao užitak čitanja i kako bi se djeci ponudila prilika da svoja čitateljska iskustva podijele sa svojim vršnjacima i obiteljima. Dječja knjižnica treba zato ponuditi posebna događanja za djecu kao što su pričaonice i aktivnosti povezane s knjižničnim uslugama i građom, kao i uključiti djecu i mladež u zajedničko kreiranje aktivnosti poput čitateljskih klubova, razmjene znanja i masovna podrška (engl. crowdsourcing). (IFLA, 2018)

Ovisno o osobama koje im priču čitaju ili prepričavaju, djeca knjige i priče vežu uz ugodna ili neugodna iskustva. Zato je jedna od osnovnih zadaća radionica za poticanje čitanja prikazati djeci čin čitanja kao nešto čarobno i sigurno, toplo i ugodno. Dječju maštu potiče se pričama koje su poučne i koje se mogu primijeniti u stvarnom životu ako se odredi takva tematika radionica. Također, mogu biti jednostavne tematike koja će okupirati njihovu pažnju i odvesti ih u čaroban svijet bajki. Važnost razumijevanja priča kod djece je učenje o vremenu i prostoru, pokušava ih se naučiti uzročno-posljedičnim vezama, osjećajima, odnosima te moralu. Kada se djecu potiče na čitanje bajki, njihova zadaća je da ih nauče situacijama koje mogu pronaći u mnogobrojnim svakodnevnim životnim situacijama. Posebnost bajki je prenošenje s generacije na generaciju, pri čemu se priče razlikuju od one početne. Pripovijedanje daje dašak jedinstvenosti osobe koja pripovijeda, a djeca u svakom trenutku moraju osjetiti pozitivnost i toplinu koju im priče šalju, posebnu pouku ili mudrost koja se može proslijediti na kraju basne ili bajke.

Čitanjem se lakše usvajaju nove informacije što kod djece i mladih omogućava razvoj cjeloživotnog učenja. Čitanje povećava kreativnost pa se djeci za čitanje mogu ponuditi i stripovi. Bit će im zanimljivija kombinacija slike i teksta, a rezultat čitanja stripova povećat će kreativnost i razvijanje mašte za rješavanje logičkih i apstraktnih problema. Djeca i mladi čitanjem razvijaju rječnik, koji je znatno bogatiji od ljudi koji ne čitaju, a očituje se kroz bolje komunikacijske vještine. Prema podacima Nacionalne strategije za poticanje čitanja kao i podacima u okviru istraživanja PISA 2009., vidljivo je da učenici s visokim čitateljskim angažmanom, a niskog socioekonomskog statusa, postižu osjetno bolje rezultate u čitalačkoj pismenosti od učenika visokog socioekonomskog statusa i niskog čitateljskog angažmana.

Knjiga može predstavljati utjehu ili bijeg od stvarnosti, posebno kod mlađe populacije koja često traži rješenje svojih problema ili problema svojih prijatelja u knjigama. Iako u novije vrijeme računala i mobiteli zamjenjuju pisanu riječ i često se poseže za brzim i neprovjerenim informacijama, poticati čitanje kod mlađe populacije postaje još važnije. Samo pola sata čitanja dnevno pomaže djeci u postizanju optimalne relaksacije, čitajući razvijaju kritičko razmišljanje i nadograđuju usvojeno znanje.

U pubertetu mladi često imaju problema sa samopouzdanjem pa im načitanost pomaže u razvijaju i traženju vlastite slike. Čitanjem se razvijaju verbalne vještine, tj. što više knjiga osoba pročita to će rječnik kojim se koristi postati bogatiji. Isto tako, knjigom se poboljšava koncentracija i fokus, posebice kada je riječ o tematici gdje se korisnik uživa u štivo i isključuje od vanjskog svijeta, čime se poboljšava pažnja. Dječja mašta može biti raznolika, posebice kada je potaknuta čitanjem i kada se nanovo nadopunjuje izmišljenim svjetovima koji omogućuju kreacije izvan mogućnosti našeg svijeta. Čitanjem se tako može „otputovati“ u različite svjetove i kreirati vlastite izmišljene likove, svojstvene svakom pojedincu. Redovitim čitanjem obogaćuje se, razvija i povećava inteligencija jer se na jednostavan način procesuiraju različite informacije. Razvijanje pamćenja, također, potiče se čitanjem jer se tijekom čitanja otvara mogućnost za spoznaju, razumijevanje novih informacija te introspekcija. Specifično je za populaciju mladih da traže „sebe“ kao i izgradnja vlastite osobnosti pa se stoga čitanje preporuča zbog povećanja domišljatosti i mašte, osjećaja intimnosti i razvoja svjesnosti. Knjigama se daje prednost, jer one omogućuju proživljavanje stvari koje u stvarnosti nisu moguće te učenje vještina indirektnim putem, što na kraju dovodi do izgradnje vlastite osobnosti.

5.1. Uloga narodne knjižnice u poticanju čitanja

Gledajući povijesni kontekst, narodna knjižnica ima i još uvijek ostaje najistaknutija kulturna institucija koja njeguje univerzalni pristup znanju i jedna je od temeljnih podrška pismenosti. Godine 1989. donesen je najznačajniji dokument u provedbi dječjih prava – Konvencija o pravima djeteta UN-a. Dijete više nije samo osoba koju treba zaštititi, nego ono ima pravo i na obrazovanje, kulturu, izražavanje. Upravo je posao knjižničarstva omogućiti pristup kulturi, obrazovanju i informacijama te poticati sve oblike izražavanja i slobodne razmjene ideja. Konvencija o pravima djeteta svojom pojavom postaje misao vodilja dječjeg knjižničarstva u posljednjem desetljeću prošlog stoljeća (Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2008).

Narodna knjižnica mora težiti tome da služi svim građanima i grupama. Pojedinačnik nikad nije premlad ili prestar da bi se služio knjižnicom, bilo da posjeti ili se koristi uslugama online (Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011). Brojna su istraživanja pokazala koliki utjecaj imaju priče i čitanje na razvoj djeteta. Zato je iznimno važno da se od najranije dobi djeci omogući dostupnost knjižničnim uslugama. Knjižnica treba biti mjesto u kojem će se djeca osjećati ugodno, gdje će bez straha ostvariti kontakt s prvim slikovnicama, gdje će tražiti odgovore i učiti.

Osiguravanjem širokog raspona građe i aktivnosti, narodne knjižnice pružaju djeci mogućnost da osjete radost čitanja i uzbuđenje otkrivanja znanja i djela mašte. Djecu i roditelje treba podučavati kako da što bolje iskoriste mogućnosti koje im pruža knjižnica te da razviju vještine korištenja tiskane i elektroničke građe (Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011). Djeca najbolje uče kroz igru stoga im je potrebno osigurati i prostor koji će zadovoljiti njihove istraživačke potrebe. Najbolji način privlačenja djece u prostor knjižnice različite su radionice namijenjene djeci različitih uzrasta kao i njihovim roditeljima.

Osim kvalitetnih radionica, posebnu pažnju knjižničari posvećuju odabiru građe. Ona mora biti primjerena dobi djece, zanimljiva, privlačna i visoke kvalitete kako bi i djeca i odrasli uživali u čitanju. Ukoliko je sredina multikulturalna, knjižnica treba imati dvojezičnu ili višejezičnu građu. Osim građe za djecu, potrebno je u knjižničnu zbirku uključiti i literaturu za roditelje, odgajatelje i učitelje iz područja dječje psihologije i pedagogije, prehrane za djecu i zdravlje. Djeci je iznimno zanimljiva i audiovizualna i elektronička građa, društvene igre i računala. Usluge koje razvija dječja knjižnica stoga trebaju služiti isključivo djeci i

njima biti zanimljive, a aktivnosti usmjerene na promicanje čitanja, učenje, kreativno provođenje slobodnog vremena i druženje.

5.2. Uloga dječje knjižnice u razvijanju čitateljske kulture

Važnost čitanja djeci rane i predškolske dobi je i u tome što putem svakodnevnog druženja s knjigom dijete ima priliku da, kroz jednostavne aktivnosti kao što su uživanje u slušanju priče, zajedničko čitanje slikovnica s roditeljem te razgovor i rasprave o samom tekstu i slikama do kraja predškolskog razdoblja, prema Čudina-Obradović (2008), razumije priče koje su mu ispričane, da uživa u njima te da zna prepričati jednostavnu priču. Također, kroz prve slikovnice dijete shvaća kako pisani tekst sadrži poruku, uči kako se drži knjiga i okreću listovi, upoznaje smjer teksta te kretanje očima kod čitanja, prepoznaje sluhom pojedinačne glasove u riječi, zna rastaviti riječ na glasove i sastaviti glasove u riječ dok neka djeca znaju prepoznati slova abecede, napisati i pročitati svoje ime i prezime pa i samostalno pročitati jednostavniju slikovnicu.

Djeca kojoj se od najranije dobi čita s namjerom da zavole pisanu riječ i čitanje, lakše će usvojiti putem igre i zajedničkim čitanjem mnogobrojne vještine te će biti pripremljeni za učenje i uvježbavanje tehnike čitanja. Samim time čitanjem se djetetu omogućava da putem slušanja priče i zajedničkog listanja slikovnice ima aktivnu ulogu kao slušač kako bi na koncu i postao čitač.

Važnost čitanja djeci nije samo u tome da savladaju vještine i tehnike čitanja, razumiju tekst i poruku te da na taj način budu spremni za školu. Čitajući djetetu, uvodimo ga u čudesnu pustolovinu tijekom koje se susreće s veoma raznolikim inspirativnim i intrigantnim likovima, djeci pomazemo da oslobode svoju sposobnost stvaralaštva, da se usredotoče na svoje misli, razvijaju moć koncentracije i vizualizacije te da nauče više o osjećajima, da nauče više o svojim snagama i slabostima, o tome što vole i što ne vole te da sama sebe dožive punije.

Knjiga može biti most za uspostavljane bliskosti između roditelja i djeteta. Čitajući djetetu od najranije dobi, čak i onda kada dijete ne razumije što mu se čita, s djetetom se izgrađuje poseban osjećaj bliskosti i povezanosti. Roditelj i dijete tijekom zajedničkog čitanja međusobno se upoznaju jer roditelj uočava djetetove strahove, interese, sposobnosti, način razmišljanja i probleme koji ga muče, a ugodan glas roditelja te vrijeme i pažnja koje mu posvećuje prenosi djetetu poruku da je ono važno roditelju te kod djeteta stvara osjećaj

ugode, sigurnosti i povjerenja. Zajedničko iskustvo čitanja za dijete ima mnogo dobrobiti koje mu pomažu u njegovu fizičkom rastu te socijalnom i emocionalnom razvoju (Knjižnice grada Zagreba, 2009).

5.2.1. Čitanje naglas

Kada govorimo o čitanju naglas tada je knjiga u središtu pozornosti i ona kao takva predstavljajena je kao izvor ugodnog, vrijednog i uzbudljivog iskustva. Djeca koja od malena stječu navike čitanja s vremenom će se razviti u odlične i neovisne čitatelje, a samo čitanje pomoći će im u uspostavljanju veze s onime što vide, čuju i čitaju. Važno je i da roditelji potiču čitanje naglas kako bi se djeci što bolje razvijao rječnik i znanje općenito. Čitanjem naglas prenosi se djeci osnovna ljubav prema knjizi.

Kroz čitanje naglas djeca se upoznaju s poezijom, kratkim pričama, zagonetkama i sl. Također, ovakvo čitanje omogućava djeci da upoznaju drugačiji književni jezik, koji se razlikuje od uobičajenog govora ili jezika kojega se često čuje na televiziji ili čita u novinama. Djeca će čitajući naglas zamišljati ljude, mjesta, vrijeme i događaje koje još nisu upoznala ili doživjela. Još jedna od prednosti čitanje naglas je da ono uspostavlja posebnu vezu između djeteta i odrasle osobe koja mu čita i otvara nove, zajedničkih tema za razgovor. Također, čitanjem naglas poboljšavaju se vještine čitanja i pisanja, a kroz rasprave o pročitanome ono pomaže i u razvoju kognitivnih sposobnosti.

Zbog svega navedenog može se zaključiti da je iznimno važno čitati naglas djeci od rođenja kako bi i čitanje i knjige mogli povezati s ugodnim osjećajima, čuti zvukove, rime i riječi, koristiti osjetila sluha, vida i dodira, stvarati vlastite zvukove i riječi, uočavati detalje. Osoba koja čita imenuje stvari koje dijete pokazuje kako bi dijete razumjelo slike koje upućuju na određene predmete iz njihove okoline.

Čitanje priče naglas je zajedničko iskustvo djeteta i onoga tko mu čita, a presudno je da se i dijete osjeća uključeno. Fizički dodir također je neophodan jer roditelj i dijete moraju moći istovremeno gledati knjigu. Slike su također bitne jer privlače djetetovu pažnju i pomažu im za vizualni doživljaj teksta.

5.2.2. Spontano čitanje

Djeca i mladi biraju građu za čitanje na temelju vlastitih sklonosti i preferencija. Tada govorimo o spontanom čitanju gdje čitatelji sami određuju razinu usvojenosti i izvještavaju o nalazima svog čitanja. Spontanim čitanjem prepušteni su svojoj mašti, kreiraju vlastiti doživljaj pročitanoa i s posebnim senzibilitetom razmišljaju o temi o kojoj čitaju.

5.2.3. Usmjerenom čitanje

Kada se od čitatelja traži da uz čitanje obavlja i određenu aktivnost onda govorimo o usmjerenom čitanju. Takvi su najčešći zadaci karakteristični za satove lektire ili književnosti, kada im se zada zadatak za pronalaženje podataka u knjizi, njihovo ispisivanje ili objašnjavanje. Za razliku od spontanog čitanja gdje čitatelj sami određuju tempo i dinamiku čitanja, usmjereno čitanje je vođeno i unaprijed definirano zadacima o kojima se treba voditi računa tijekom čitanja kako bi se čitatelja što bolje usmjeravalo kroz tekst.

5.2.4. Posredno čitanje

Posredno čitanje podrazumijeva korištenje posrednika tijekom samog čitanja. Porednici mogu biti kazetofoni, gramofoni, mrežni kanali i sl.

5.2.5. Čitanje u sebi

Čitanje u sebi najosnovnija je vrsta čitanja koja se najčešće koristi u svakodnevnim situacijama. Riječ je o osobnom, tihom čitanju. Iako se čini da ova tehnika čitanja najlakša, zapravo je iznimno teška, pogotovo djeci. Dok je u čitanju naglas fokus na jeziku, tj. na izgovaranju glasova, kod čitanja u sebi fokus je na očima. Djeci je to puno teže jer trebaju proučavati tekst, odrediti cilj kako bi se što temeljitije informirali i usvojili što više činjenica u kratkom vremenskom roku. Prednost čitanja u sebi je brzina, a ne preciznost kao kod čitanja naglas, jer se čita promatranjem pa se na taj način zaobilazi točan izgovor riječi.

6. Programske aktivnosti Dječje knjižnice Pula

U okviru kulturne, promotivne i edukativne djelatnosti Dječja knjižnica redovito ostvaruje različite programe za djecu, mlade kao i djecu s posebnim potrebama, u suradnji s predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama, visokoškolskim ustanovama, drugim knjižnicama i ustanovama u kulturi, udrugama i pojedincima.

U kontekstu knjižnične djelatnosti, rad na odjelima i ograncima namijenjenima djeci razlikuje se od ostalih knjižničnih djelatnosti te mu se pristupa s pažnjom. Rad s predškolskom djecom podrazumijeva planiranje i određivanje zadataka i ciljeva aktivnosti budući da uključuju prenošenje znanja i iskustava djeci. Određivanje zadataka i ciljeva kompleksan je proces koji se temelji na znanjima i iskustvima te suradnji sa stručnjacima koji se bave psihofizičkim razvojem djece, ali i potrebama zajednice. Ovdje je potrebno istaknuti važnost suradnje i dijaloga s roditeljima. Oni su ključan dio ostvarivanja zadanih ciljeva i zadataka budući da je na njima odluka prihvaćanja pravila knjižnice i podržavanja aktivnosti tako što povjeravaju dijete knjižničaru.

Osnovni ciljevi rada s predškolicima Dječje knjižnice Pula uključuju razvoj ljubavi prema knjigama, leksika, verbalnih i predčitalačkih sposobnosti, poticanje interesa za samostalno čitanje i odabir materijala za čitanje. U prostoru Dječje knjižnice djeci je, kroz korištenje usluga i sudjelovanje u aktivnostima, omogućena socijalizacija i interakcija s vršnjacima. Radi se o poticajnoj sredini u kojoj djeca svjesno i nesvjesno usvajaju komunikacijske vještine, razvijaju svoje sposobnosti, odgovornost prema vlastitom i tuđem vlasništvu, uviđaju potrebu dolaska i boravka u knjižnici, sudjeluju u kulturnim aktivnostima te stječu osnovne kulturne navike. Uz navedene ciljeve, posebna je pozornost posvećena onima koji se odnose na psihofizički razvoj djece: razvoj mišljenja i logičkog zaključivanja (koristeći, primjerice, slikovnice i igračke namijenjene usvajanju osnovnih matematičkih i geometrijskih pojmova te slova kojima se kod preškolaca potiče proces logičkog zaključivanja i pažnje), razvijanje samopouzdanja (verbalne aktivnosti koje uključuju pjesmice, brojalice i sl.), razvijanje mašte i kreativnog izražavanja (likovne, glazbene i dramske aktivnosti).

Kad govorimo o zadacima knjižničara u Dječjoj knjižnici, jedan od najznačajnijih je omogućiti ispunjenje osnovne potrebe svakog djeteta - slobodnu i društvenu igru. Učenje predškolaca novim znanjima i vještinama uspješnije je ako im se dozvoli zadovoljiti tu potrebu, stoga je igra osnovna metoda rada i učenja te dobne skupine. Kreativnost pojedinog knjižničara najvažnija je karika njegovog rada i ostvarenja zadanih ciljeva i zadaća.

Naravno, nisu svi dječji knjižničari uspješni i u pripovjedanju, i u pjevanju, i u crtanju. Važno je da knjižničar u dječjoj knjižnici koristi svoje talente, umijeća i znanja, te ih inkorporira u rad.

Cilj organiziranja aktivnosti i radionica jest osigurati djeci poticajnu sredinu za interakciju s vršnjacima, poticanje socijelizacije te mjesto na kojem će na zabavan način uspješno razvijati razne vještine i sposobnosti kao što su verbalna i neverbalna komunikacija te odgovorno ponašanje. Uz to, na taj se način razvijaju ljubav prema knjizi, navika dolaska u knjižnicu i osnovne kulturne navike općenito.

Kroz kulturne i edukativne aktivnosti u Dječjoj knjižnici obrađuje se široki spektar tema i područja te obilježavaju važni datumi i obljetnice, razvija se i potiče kreativno izražavanje, usvajaju saznanja o lokalnom i širem okruženju. Posebno su naglašene aktivnosti vezane za čitanje i verbalno izražavanje, što je direktno povezano s interesom za pisanu riječ u svim njezinim oblicima. Također, vraćajući igračke i didaktičku građu na mjesto po završetku korištenja, djeca usvajaju radne navike te indirektno uče o pravilnom odnosu prema knjižničnoj građi koja im je dostupna u knjižnici. Čitanje naglas i knjige dio su svake aktivnosti u Dječjoj knjižnici, a u programe se redovito uključuje neki od oblika tjelesne aktivnosti s naglaskom na važnost tjelovježbe i kretanja u svakodnevnom životu. Posebna pozornost daje se bontonu, usvajanju lijepog, pravilnog i odgovornog ponašanja te se odnose na sve segmente društvenih interakcija (dom, higijen, promet...).

6.1. Kreativne radionice

Neuvjetovana potreba djece da vlastita iskustva, spoznaje i ideje kroz različite oblike prenesu na papir ili neku drugu podlogu predstavlja preduvjet za razvoj jezične pismenosti od najranije dobi. Likovne radionice s djecom provode se svakodnevno, uključuju izražavanje u raznim likovnim tehnikama te služe uspješnijem shvaćanju usvojenih znanja, razvoju koordinacije ruke i oka te vježbanju fine motorike. Tematski je ova vrsta radionica najčešće prigodna, vezana uz veće blagdane i značajne datume (Valentinovo, Uskrs, Sv. Nikola, Božić, Nova godina itd.), godišnja doba, manifestacije koje promiču knjigu i čitanje (Noć knjige, Mjesec hrvatske knjige, Dječji tjedan, Pulska kulturno ljeto itd.) i projekte knjižnice (Bloomsday). Rezultati radionica predstavljaju se izložbama u organiziranima u prostorima Knjižnice, nakon čega djeca svoje uratke mogu ponijeti kućama.

Slika 5. Uskrsna radionica ukrašavanja pisanica

6.2. Pričaonice

Usmena komunikacija važan je dio u djetetovom razvoju, često dominira u igri, kontaktu s ljudima i prirodom. Govor je značajan za formiranje ličnosti djeteta jer pomoću njega djeca upoznaju svijet koji ih okružuje, izražavaju svoje želje, potrebe, stanja, osjećaje i misli. Nadalje, omogućuje sporazumijevanje s okolinom i uključivanju u svijet odraslih.

Pričaonice započinju prvim dodirima djeteta s knjigom, a mogu biti tematski napravljene ili improvizirane. Provođenjem ovakvih radionica potiče se samopouzdanje za samostalni ili grupni javni nastup, primjerice kroz brojalice, recitacije, igrokaze. Uloga knjižničara je da potakne i ako je potrebno ohrabri dijete da se slobodno izrazi uključivanjem u neplanirani scenski nastup, kojem često pridruže i ostali sudionici aktivnosti. Ponekad se za pričaonice koristi i scenska lutka, pomoćni rekvizit kroz koji dijete lakše može izraziti misli, potrebe, emocije.

Slika 6. Božićna pričaonica u Knjižnici Bake Mraz

Osim u knjižnici pričaonice se odvijaju i u predškolskim ustanovama u sklopu aktivnosti „Knjižnica u gostima“, koji je započeo 2016. godine. U povodu Dana grada Pule, Prosinca u gradu i sličnih programskih aktivnosti, knjižničake Dječje knjižnice odlaze u posjet predškolskim ustanovama, donose knjige, igračke, scenske lutke i ostala tematska pomagala kao i materijale za likovni izričaj kako bi djecu dodatno poticali na igru i kreativnost, druženje uz knjigu i usadili im ljubav prema knjizi i pričanju priča.

Slika 7. Knjižnica u gostima

6.3. Lektira na drugačiji način

U razgovorima o čitanju, posebno obavezne školske lektire, nerijetko se zaboravlja na potrebu da se djeci pokaže i dokaže da knjige i čitanje mogu biti zanimljivi poput, primjerice, igrice na mobitelima. Često se kao razlog zbog kojeg ne vole čitanje navodi da obvezna školska lektira u nekim slučajevima nije primjerena intelektualnoj dobi djeteta, kao i da tema lektire nije zanimljiva današnjim generacijama. Iz tog razloga potrebno je učenicima na zanimljiviji, drugačiji način predstaviti klasične lektire, koje oni smatraju dosadnima i zastarjelima. Knjige i čitanje, kao i ostale segmente života, djeca direktno vežu uz osobna iskustva, koja mogu biti ugodna i neugodna. Ukoliko čitanje općenito vežu za neugodno iskustvo, cilj je ovih radionica to promijeniti, navesti ih na to da sam čin čitanja lektire ne shvaćaju samo kao obavezu.

Kroz ove radionice pročitana lektira obrađuje se i analizira na drugačiji, zanimljiviji način - integrirano s drugim nastavnim predmetima, koristeći likovni izražaj, lutkarstvo, igre dramatizacije proznog teksta, glumu, glazbu, scenski pokret, s ciljem usvajanja osnove istraživačkog rada, poticanjem samostalnosti u radu, korištenja maštovitosti, prava na izražavanje vlastitog mišljenja, upoznavanje drugih kultura i načina rada ostalih svojih vršnjaka.

Zadatak je knjižničara koji vodi radionicu omogućiti djeci da pročitano dožive na drugačiji način, predstaviti im čitanje kao nešto čarobno i sigurno, potaknuti im maštu koristeći isječke pročitano, zadati im interaktivne zadatke, elemente iz teksta povezati sa svakodnevnim životnim situacijama.

Slika 8. Lektira na drugačiji način – Emil i detektivi

6.4. Knjižnica bajna za me nije tajna

Od samih početaka i osnutka Dječje knjižnice razvija se intenzivna suradnja s osnovnim školama i predškolskim ustanovama. U dogovoru s učiteljima i odgajateljima cijeli razredi ili vrtićke skupine dolaze u Knjižnicu, u jutarnjim satima, kako bi se upoznali s radom knjižnice kroz informativno-edukativni posjet najčešće popraćen radionicom kako bi djeca što bolje usvojila osnovna znanja i djelatnost knjižnice.

Osim toga, knjižničari u suradnji s učiteljima na multimedijalni način obrađuju razne teme iz odgojno-obrazovnih područja, služeći se literaturom iz popularne znanosti za djecu i mlade kao i literaturom iz referentne zbirke za djecu i mlade.

Slika 9. Knjižnica bajna za me nije tajna

6.5. Čitateljska putovnica

Dječja knjižnica je u studenom 2014. godine započela, sad već redovni godišnji program/akciju poticanja čitanja – Čitateljska putovnica – kojim se djecu motivira da rastu uz knjigu, šire vidike, bogate svoj rječnik i maštaju.

Program već tradicionalno započinje na Dan hrvatskih knjižnica (11. studenog) i završava na isti datum sljedeće godine te je osmišljen o obliku godišnje nagradne igre u kojoj djeca čitajući knjige osvajaju godišnju članarinu u knjižnici. Sudjelovati mogu sva zainteresirana djeca od 1. do 8. razreda osnovne škole, a jedini je uvijet da su članovi Gradske knjižnice i čitaonice Pula. Konačni cilj je u godinu dana (52 tjedna) pročitati 52 knjige po vlastitom izboru. Pročitane naslove potrebno je redovito i samostalno upisati u Čitateljsku putovnicu, kao i ostale tražene podatke i dojmove o knjizi, a pri vraćanju knjige u knjižnicu, putovnicu treba ovjeriti. Svaki vlasnik Putovnice može napisati svoju godišnju top-listu preporuka koje u knjižnici koristimo pri izradi preporuka za čitanje. Svi koji uspješno ispune godišnju Čitateljsku putovnicu osvajaju nagrade, i to u dvije starosne kategorije: učenici nižih razreda i učenici viših razreda.

Slika 10. Čitateljska i Obiteljska putovnica

6.6. Klub hvatača slova

U suradnji s udrugom za Pet therapy Indeficienter Vinkuran, koja provodi program Čitaj (o) psu te je hrvatska je filijala programa R.E.A.D. (Reading Education Assistance Dogs), u Dječjoj knjižnici pokrenut je čitateljski klub namijenjen učenicima nižih razreda osnovne škole koji tek usvajaju vještinu čitanja ili imaju problema s čitanjem. Klub od 2014. godine djeluje pod imenom Klub hvatača slova te se vezuju na počela R.E.A.D.-a. Naime, djeca koja su u procesu savladavanja vještine čitanja, najčešće iz srama ili straha, izbjegavaju uvježbavanje čitanja naglas, što u konačnici često rezultira odbojnosti prema čitanju i knjigama općenito.

Sastanci kluba osmišljeni su na način da djeca čitaju terapijskim psima Argu i Hakuu iz Udruge. Cilj ovog, nekonvencionalnog čitateljskog kluba, je poticanje čitateljskih sposobnosti i komunikacijskih vještina, ali i samopouzdanja primjenom metode čitanja terapijskim psima. Dokazano je da su psi, i drugi kućni ljubimci, odličan poticaj za čitanje naglas jer slušaju s pozornošću, ne ispravljaju, ne osuđuju, ne kritiziraju. Zahvaljujući njihovoj strpljivosti i privrženosti stvara se pozitivna i opuštena atmosfera, djeca se polako oslobađaju treme, shvaćaju da nisu jedina koja imaju problema sa svladavanjem vještine čitanja i sam čin postaje zabavan. U konačnici „treniraju“ čitanje, pomažu jedni drugima u „hvtanju slova“ i tako postaju sve bolja u toj vještini.

Slika 11. Klub hvatača slova

6.7. Radionica učenja stranog jezika od najranije dobi

U suradnji s udrugom Piccoli Terremoti Dječja knjižnica provodi aktivnosti za rano poticanje učenja stranih jezika. Poznato je da djeca s posebnom lakoćom i sasvim prirodno uče neki strani jezik od njihove treće godine do puberteta. Stoga, mnogi roditelji vide to kao priliku i potiču djecu da uz materinski jezik nauče još barem jedan strani jezik. Osim toga, djeca u predškolskoj dobi najviše uče kroz igru pa su i radionice u suradnji s udrugom Piccoli Terremoti upravo tako i koncipirane. Kroz pjesmu, igru i kreativne radionice djeca usvajaju nove pojmove i bogate svoj rječnik. Upravo zbog načina na koji im je usvajanje novog jezika predstavljeno, djeca to rado prihvaćaju i sudjeluju u aktivnostima.

Učeći strani jezik, djeca upoznaju novu kulturu, stječu pojam o drugim zemljama, narodima, i njihovim običajima. Također, usvajajući nove pojmove bogate svoje opće znanje, uče o toleranciji i prihvaćanju različitosti, slobodniji su u komunikaciji i otvoreniji u prihvaćanju nečeg novog i nepoznatog. Kroz radionice učenja stranog jezika djeca sazrijevaju na jezičnoj i psihološkoj razini, a samim time motivacija su i poticaj svojim vršnjacima da se i oni uključe u ovakve programe i prošire svoje znanje. Djecu se na radionicama potiče kroz spontanu komunikaciju pa na taj način puno brže usvajaju nove pojmove i razvijaju kvalitetne komunikacijske vještine. Udruga Piccoli Terremoti u početku je provodila radionice na talijanskom, engleskom i njemačkom jeziku redovito u prostorima Dječje knjižnice. Danas, na novoj lokaciji Dječje knjižnice provode se radionice na talijanskom jeziku jednom

mjesečno ili povodom obilježavanja važnih datuma vezanih uz nacionalne manifestacije ili blagdane..

Slika 12. Kreativna radionica učenja talijanskog jezika u povodu Dana grada Pule

Slika 13. Učenje stranog jezika kroz pjesmice i brojalice

7. Uloga obitelji u poticanju čitanja

Na djetetov rast i razvoj uvelike utječu ljudi i okruženje u kojem dijete živi, a prema riječima Čudina-Obradović (2008) najvažniji dio poticajne okoline su ljudi koji dijete vole, grle, ljuljaju ga, glade i masiraju, pričaju i čitaju slikovnice i priče. Poticaj obitelji, pogotovo u predškolskom razdoblju, glavni je element uspjeha u govornom i čitalačkom razvoju djeteta te na koncu i uspjeha u školi. Djeci je važno usaditi ljubav prema čitanju i poticati na razvoj čitalačkih vještina. Da bi se u tome uspjelo, važno je i da okolina u kojoj dijete svakodnevno boravi i dom u kojem odrasta bude opremljen knjigama, časopisima, priborom za pisanje kako bi dijete u svakom trenutku moglo posegnuti za onim što ga zanima i kako bi bez prisile, samostalno prelistavalo knjige koje ga privlače.

Kako bi dom u kojem dijete boravi bio poticajna opolina za buduće ljubitelje knjige, osim opremljenosti doma knjigama i materijalima za čitanje i pisanje, važno je ponašanje roditelja i njihov odnos prema govoru i čitanju, kao i ostalim oblicima provođenja kvalitetnog vremena s djetetom. Roditelji koji čitanje smatraju oblikom igre i zabave najuspješniji su u poticanju djetetova zanimanja za čitanje i pismenost te će djeca takvih roditelja zavoljeti pisanu riječ. Roditelji koji i sami cijene i vole knjige te uživaju u njoj svojim će primjerom kroz zajednička čitanja i aktivnosti vezane uz čitanje djeci usaditi da je knjiga veselje, zabava i izvor uživanja. Na taj način će djeca prirodnim putem zavoljeti i ono što vole roditelji te će biti motivirana za čitanje knjige i sama će postati čitači (Čudina-Obradović, 2008).

Ljubav prema knjizi i zainteresiranost za pisanu riječ gradi se od predškolske dobi, posebno ako i sami roditelji djeteta uživaju u čitanju, ako djetetu daju primjere uživanja u čitanju i ako omogućavaju uživanje u zajedničkom čitanju slikovnica uz topli emocionalni doživljaj i humor. Glavni cilj čitanja stoga ne bi trebao biti puko podučavanje čitanja već uspostavljanje pozitivnog odnosa i cijenjenje knjige te emocionalna uгода kod čitanja. U poticajnoj okolini dijete rane i predškolske dobi čitanje će prihvatiti kao izvor vedrog, sigurnog, ugodnog i toplog osjećaja povezanosti s roditeljima. Takvim čitanjem dijete motiviramo da čita što češće, da se čitanje ponavlja nekoliko puta, da voli listati slikovnice te oponašati roditelje kako čitaju, jedino spontano, vedro i opuštено okruženje, bez straha od neuspjeha, uz humor i smijeh te uz slobodu izbora koju mu pružaju roditelji, to jest djetetova poticajna okolina u kojoj odrasta u djetetu budi radost čitanja i ljubav prema knjizi (Čudina-Obradović 2008).

Kolika je uloga obitelji u poticanju čitanja i razvoju predčitalačkih vještina? Što se može smatrati kvalitetnom okolinom za budući djetetov čitateljski razvoj? U današnjem svijetu to

bi bio aktivan rad i bavljenje djetetom od njegovog rođenja. Također, smatra se da je djetetova prva godina, odnosno da su prve tri godine života najvažnije za njegov daljnji razvoj (Čudina-Obradović, 2008).

U suvremenim istraživanjima pokazano je da se najveće promjene u djetetovom mozgu događaju tijekom prve tri godine života, te da se tada stvaraju i novi živčani izdanci koji su nužni za djetetovo učenje. Ti će se izdanci i veze između živčanih stanica jedino održati konstantnom aktivnošću, a aktivnost se postiže samo ako dijete dobiva dovoljno poticaja iz okoline (Čudina-Obradović, 2008).

Kvalitetno obiteljsko okruženje u smislu neposrednog poticanja čitanja je okruženje koje sudjeluje u razvoju djetetovih predčitačkih vještina: osvješčivanje o prirodi čitanja (fonološka korespondencija, abecedno načelo i literarni slijed slijeva nadesno), te o smislu čitanja (slanje poruke, primanje obavijesti), koje djetetu omogućuje osjećaj ljepote, zanimljivosti i humora u pisanom tekstu, omogućuje mu zadovoljstvo i toplinu tijekom zajedničkog čitanja s roditeljem (Čudina-Obradović, 2008).

Roditelji, odgojitelji i učitelji trebaju dati primjere odašiljanja i primanja pisanih obavijesti, opuštanja uz priče i zanimljivosti koje čitaju, osigurati pozitivno čitačko ozračje te svakodnevno čitati djeci i s djecom. Postupno trebaju uključivati djecu u jednostavnije aktivnosti slanja i primanja obavijesti, omogućiti im kompleksniji uvid u značenje i smisao pisanog teksta te organizirati igre i aktivnosti koje kod djece osnažuju strukturu govora i pisanog jezika (Čudina-Obradović, 2008).

Čitanje uz koje dijete može osjetiti toplinu, sigurnost, osjećaj povezanosti i zajedničkog uživanja je najbolje čitanje. Zbog toga je dobro da tijekom čitanja dijete roditelju sjedi u krilu i samo prati čitanje, odnosno promatra slikovnicu u čemu mu roditelj može pomoći pokazivanjem riječi koja se u tom trenutku čita (Čudina-Obradović, 2008).

Jednom kada se dijete navikne na smirenost i usmjeravanje pažnje na riječi i ilustracije u knjizi, 20 minuta svakodnevnog čitanja bit će optimalno. Također, ako se može odrediti stalno vrijeme i mjesto čitanja, to će djetetu dati osjećaj tradicije i stalnosti što je temelj sigurnosti i ishodište za osjećaj životne organizacije i organizacije vremena. Ukoliko se ta tradicija održi dugotrajno, čitanje će djetetu postati važna, zabavna i korisna svakodnevna aktivnost koju će htjeti ponavljati (Čudina-Obradović, 2008).

Temelj čitanja i razumijevanja pročitanoj je govor, a vokabular je temelj budućeg pisanog rječnika što je korisno za njegovo pamćenje i brzu uporabu. Djeca su u obitelji okružena

govorom. Djetetov govorni razvoj, njegov razvoj rječnika i neotežano razumijevanje pisanog jezika ovisi o obliku, kvaliteti i učestalosti govora roditelja, ali i o njegovom načinu, poticanju i dopuštanju djetetovog govora (Čudina-Obradović, 2008). Ukoliko je roditeljev govor lišen naređivanja i autoritarnosti, tada će to imati veliki pozitivan utjecaj na djetetov razvoj govora. Bez obzira na roditeljev stupanj obrazovanja, njegovo strpljenje, emocionalna smirenost, usmjerenost i zainteresiranost za dijete jesu također važni čimbenici koji utječu na djetetov razvoj govora. Usmjerenost roditelja na razvoj djeteta, razvoj njegove inicijativnosti i samostalnosti djeluje poticajno u odnosu na roditelja koji inzistira na poslušnosti i discipliniranju jer ono ishodi jednostavnim, ograničavajućim i zapovjedničkim govorom (Čudina-Obradović, 2008).

7.1. Programske aktivnosti Dječje knjižnice Pula s ciljem poticanja obiteljskog čitanja

Uz programske aktivnosti za djecu predškolskog i školskog uzrasta, Dječka knjižnica provodi i neke aktivnosti s ciljem promicanja obiteljskog čitanja. Jedna od takvih aktivnosti je Obiteljska putovnica, program poticanja čitanja namijenjen djeci predškolskog uzrasta i odraslim članovima njihovih obitelji.

Ovaj program knjižnica provodi s ciljem educiranja roditelja o važnosti čitanja djeci od rođenja. Djeca kojoj se odmalena čita brže uče, lakše komuniciraju, zainteresiranija su za okruženje, ranije i lakše razvijaju predčitalačke vještine, ključne za samostalno čitanje. Uz to, zahvaljujući zajedničkom čitanju stvara se posebna emocionalna veza djeteta i odraslog koji mu čita, povećavaju zadovoljstvo i ugodu djeteta. Djeca kojoj se odmalena čita rano upoznaju svijet književnosti, bolje razvijaju sposobnost slušanja, logičkog zaključivanja, opažanja, promatranja, pozornosti, pamćenja i mišljenja. Ta su djeca rano izložena raznolikim iskustvima, razvijaju različite interese, rano stječu nova znanja, imaju bogatiji rječnik i govorne sposobnosti, maštu i kreativno mišljenje. Čitanjem naglas razvijaju se osjećaji i sposobnost primjećivanja tuđih osjećaja, shvaćaju i usvajanju moralne vrijednosti, pridonosi motivaciji za samostalno čitanje, pridonosi uživanju u čitanju i knjizi, pomaže djetetu da zavoli knjigu.

Kao i Čitateljska putovnica, Obiteljska putovnica provodi se od studenoga 2021. godine. Aktivnost, koja je osmišljena kao godišnja nagradna igra, započinje 11.11., na Dan hrvatskih knjižnica, i završava istoga dana iduće godine.

U programu mogu sudjelovati djeca do šeste godine života i njihovi roditelji, a jedini je uvjet aktivno članstvo u Gradskoj knjižnici i čitaonici Pula. Obaveza vlasnika Putovnice je redovito upisivati autore i naslove te ocijene pročitanih knjiga, a pri vraćanju knjige, Putovnicu ovjeriti u knjižnici. Dodana je kategorija posebne preporuke koja se odnosi na one slikovnice/knjige koje su kako djecu tako i roditelje posebno dojmile. Na posljednjoj stranici nalazi se mjesto za sastavljanje obiteljskih preporuka za čitanje – popis slikovnica i knjiga uz obrazloženje. Na taj način dobiva se povratna informacija od roditelja na koje su slikovnice djeca bolje reagirala, a na koje nisu i zašto.

S obzirom na fond koji posjeduje, Dječja knjižnica oduvijek njeguje i potiče čitanje od rođenja. Čitanje razvija djetetovu maštu i potiče kreativnost. Omogućuje djetetu vizualizaciju različitih stvarnosti i iskustava. U idealnom svijetu svatko bi mogao neprestano putovati i istraživati sve nevjerojatne darove koje svijet nudi. No, uz čitanje dijete može zamisliti kako je to biti pilot, putovati u svemir ili se penjati na planinu jednostavnim čitanjem o tim pričama. S vještinama razumijevanja koje se razvijaju tijekom čitanja, dijete može lako identificirati problem i doći do rješenja, jednostavnim razumijevanjem scenarija i izvođenjem zaključaka iz njega. Razumijevanje problema uvelike pomaže u poduzimanju prvog koraka prema rješenju. S vještinama razumijevanja i zaključivanja koje proizlaze iz dosljednog čitanja, dijete može zaključiti da ako postoje samo dva kolačića koja se ravnomjerno dijele među 4 braće i sestara, svaki bi trebao dobiti pola kolačića. Bez odgovarajućih vještina razumijevanja i dedukcije za rješavanje tog scenarija, dijete možda neće moći shvatiti da bi za rješavanje pitanja 'jednake podjele' najbolji alat za rješavanje problema.

Čitanje može potaknuti različite emocionalne reakcije čitatelja. Kroz čitanje knjige dijete može iskusiti emocije tuge, straha, sreće, iščekivanja i tako dalje. Kada im se pruži prilika da iskuse te emocije, moći će ih prepoznati i prenijeti u stvarnim situacijama. Djeca se često i poistovjete s najdražim likom iz neke priče pa razumiju emociju kroz taj lik i lakše je prepoznaju. Kada čitatelji obraćaju pozornost na različite emocije likova o kojima čitaju, skloni su procijeniti vlastite vrijednosti i osjećaje. To potiče djetetov emocionalni rast i čini ga svjesnijim sebe. Djeca su po prirodi vrlo radoznala. To je jedna od nevjerojatnih osobina koje imaju, a koja nažalost, nestaje kako stare. Čitanje je način da djeca budu znatiželjna i da stalno uče. Svaki put kada dijete pita zašto je nebo plavo ili zašto leptiri imaju različite šare, najbolje je dati mu knjigu na tu temu. Dječja knjižnica je najdragocjeniji izvor takve literature, mjesto gdje će djeca pronaći utočište i sigurnost, ali i mjesto gdje će dobiti odgovore na brojna pitanja o životu koja ih zanimaju .

8. Zaključak

Čitateljske navike i kvaliteta knjižničnih usluga u izravnoj su vezi s budućnošću građana jedne zemlje. Djelatnost knjižnica, posebno knjižnica za djecu, trebala bi biti prepoznata kao podrška odgoju, roditelji koji su učlanjeni u knjižnicu trebali bi znati što ona sve nudi kako bi mogli što bolje iskoristiti sve usluge i zajedno sa djecom sudjelovati u programima i aktivnostima, i na koncu, trebala bi više poraditi na promicanju knjižničnih službi i usluga posebno u školama, pedijatrijskim ordinacijama, centrima za socijalnu skrb i sličnim institucijama.

Jedan od temeljnih ciljeva narodne knjižnice je sustavno privlačenje novih korisnika, posebno onih najmlađih koji će kasnije izrasti u školovane ljude i promicati kulturu čitanja i opismenjavanje budućim generacijama. Do sada su brojna istraživanja pokazala da čitanje i priče imaju velik utjecaj na razvoj djece općenito, stoga je iznimno važno da su knjižnične usluge dostupne i primjerene djeci od najranije dobi. Knjižnica, posebno dječja knjižnica, treba postati mjesto gdje će se svako dijete osjećati ugodno i sigurno kako bi na što prisniji način ostvarilo kontakt s prvim slikovnicama i pričama. Dječja knjižnica kao informacijsko, kulturno i obrazovno središte za djecu treba uvijek težiti ka tome da kroz programe i kvalitetnu građu razvija čitalačke vještine kod djece kako bi se oni nanovo vraćali, tražili odgovore na brojna pitanja i na taj način usvajali nova znanja i učili. Dječji knjižničari, koji trebaju biti educirani i posebno senzibilni za ovu skupinu korisnika, u kontinuiranoj suradnji s roditeljima, odgajateljima i učiteljima kako bi zajedno stvorili pozitivno čitalačko okruženje i poticali svakodnevno čitanje djeci od najranije dobi.

Dječja knjižnica Pula svojim je programskim aktivnostima postala prepoznatljivija ustanova u lokalnoj zajednici jer se upustila i u odgojno-obrazovne aktivnosti koje su od velikog značaja za djecu i njihove roditelje. Uloga Dječje knjižnice unutar lokalne zajednice postaje sve značajnija, a promjenom lokacije u centru grada knjižnica nudi sve više aktivnosti i usluga. Njezinoj informacijskoj i kulturološkoj ulozi pridodana je uloga partnera u odgoju i obrazovanju predškolske djece te stvaranje osnove za razvoj mladog čitatelja i budućeg korisnika knjižnice. Dječja knjižnica Pula na ovaj način postaje treći prostor u kojem roditelji mogu zajedno s djecom boraviti i biti potpuno uvjereni u sigurnost svoje djece te s knjižničarom ostvariti bliskiji i prijateljski odnos.

Na kraju se može zaključiti da Dječja knjižnica Pula ispunjava ciljeve i zadatke propisane Smjernicama te da je obnovljeni prostor na novoj lokaciji pridonio većem interesu djece za

knjigu i čitanje, a rad s djecom predškolskog i školskog upotpunjen je novim programima i aktivnostima.

9. Literatura

1. Barbarić, A. Kompetencije u programima izobrazbe knjižničara. // Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost. / urednice Aleksandra Horvat, Dijana Machala. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2009. str. 57-68.
2. Basar, T. Mali za velike – veliki za male : suradnja Igraonice s ustanovama, udrugama i pojedincima // Zajedno na dobrobit naših korisnika: suradnja dječjih i školskih knjižnica. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. Dostupno na <http://www.hkdrustvo.hr/hr/skupovi/skup/165> (22.05.2022.)
3. Bettelheim, B.; Zelan, K. Čitanje i dijete. // Kako razvijati kulturu čitanja : zbornik / priredila Ranka Javor. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 1999. Str. 11-21.
4. Čitanje – obaveza ili užitak : zbornik / priredila Ranka Javor. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 2009. Str. 41-49.
5. Čudina-Obradović, M. Čitanje prije škole: Priručnik za roditelje i odgojitelje. Zagreb : Školska knjiga, 2008.
6. Čudina-Obradović, M. Igrom do čitanja : igre i aktivnosti za razvijanje vještina čitanja u djece. 5. dopunjeno izd. Zagreb : Školska knjiga, 2008.
7. Dječja knjižnica za novo tisućljeće. // Zbornik radova s međunarodnog skupa povodom Međunarodnog dana dječje knjige, 14. travnja 2000. / uredila Ranka Javor. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba. 2001.
8. Grosman, M. U obranu čitanja: čitatelj i književnost u 21. stoljeću. Zagreb: Algoritam, 2010.
9. IFLA-ine smjernice za knjižnične usluge djeci u dobi od 0-18 godina / revidirana verzija 2018. Dostupno na <https://www.ifla.org/publications/node/67343> (1.06.2022.)
10. IFLA – ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. Prev. Irena Kranjec. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.
11. Ille, J. Dom, posao, nešto treće : knjižnica kao "treći prostor". // Narodne knjižnice kao treći prostor : zbornik radova / [urednice Dunja Marija Gabriel, Jelica Leščić]. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2015.

12. Ilišin, V.; Marinović Bobinac, A.; Radin, F. Djeca i mediji : uloga medija u svakodnevnom životu djece. Zagreb : Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, 2001.
13. Jelušić, S. Dječja knjižnica u razvijanju čitateljske kulture u obitelji // Život i škola. 2005. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/39595>. (2.05.2022.)
14. Kovač, M. Čitam, da se pročitam : deset razloga za čitanje knjiga u digitalno doba. Zagreb : Naklada Ljevak, 2021.
15. Kovač, V. Uloga i mjesto igračke u dječjoj knjižnici // Dječja knjižnica za novo tisućljeće : zbornik / [priredila Ranka Javor]. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 2001.
16. Martinović, I.; Stričević, I. Kompetencije dječjih knjižničara : koliko poznaju literaturu za svoje korisnike. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 56, 3(2013), str. 67-90. Dostupno na <https://hrcak.srce.hr/file/174311> (5.06.2022.)
17. Maštrović, T. Projekt "Cjeloživotno učenje knjižničara ishodi učenja i fleksibilnost" // Cjeloživotno učenje knjižničara : ishodi učenja i fleksibilnost / urednice Aleksandra Horvat, Dijana Machala. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2009. str. 13-19.
18. Nacionalna strategija poticanja čitanja: za razdoblje od 2017. do 2022. godine. 2017. URL: <https://min-Kulture.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/> (2.05.2022.)
19. Načinović, N. Izvještaj o poslovanju 2020. godina. Dostupno na <https://www.gkc-pula.hr/hr/o-nama/dokumenti/> (6.06.2022.)
20. Nenadić-Bilan, D. Igra i čitanje u predškolskoj dobi. // Kako razvijati kulturu čitanja : zbornik / priredila Ranka Javor. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 1999. Str. 80-86.
21. Smjernice za knjižnične usluge za bebe i djecu rane dobi. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2008.
22. Stičević, I., Čunović, K.. Knjižnične usluge za djecu rane dobi i roditelje u Hrvatskoj. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 56, 3(2013), str. 47-66. Dostupno na <https://www.google.com/url> (6.06.2022.)
23. West S. R.; Sarosy, J. Kako pričati priče djeci i svima ostalima. Zagreb : Stilus, 2021.

Popis slika

Slika 1. Prva reportaža o Pionirskoj knjižnici i čitaonici u Puli (fotoarhiv Gradske knjižnice i čitaonice Pula) str. 4

Slika 2. Prostor Dječje knjižnice Pula nakon 1972. godine (fotoarhiv Gradske knjižnice i čitaonice Pula) str. 6

Slika 3. Preuređena Dječja knjižnica, 2021. (fotoarhiv Gradske knjižnice i čitaonice Pula) str. 8

Slika 4. Preuređena Dječja knjižnica, 2021. – prostor za djecu predškolskog uzrasta i kutak s igračkama i društvenim igrama (fotoarhiv Gradske knjižnice i čitaonice Pula) str. 9

Slika 5. Uskrsna radionica ukrašavanja pisanica (fotoarhiv Gradske knjižnice i čitaonice Pula) str. 20

Slika 6. Božićna pričaonica u Knjižnici Bake Mraz (fotoarhiv Gradske knjižnice i čitaonice Pula) str. 21

Slika 7. Knjižnica u gostima (fotoarhiv Gradske knjižnice i čitaonice Pula) str. 22

Slika 8. Lektira na drugačiji način – Emil i detektivi (fotoarhiv Gradske knjižnice i čitaonice Pula) str. 23

Slika 9. Knjižnica bajna za me nije tajna (fotoarhiv Gradske knjižnice i čitaonice Pula) str. 24

Slika 10. Čitateljska i Obiteljska putovnica (fotoarhiv Gradske knjižnice i čitaonice Pula) str. 25

Slika 11. Klub hvatača slova (fotoarhiv Gradske knjižnice i čitaonice Pula) str. 26

Slika 12. Kreativna radionica učenja talijanskog jezika u povodu Dana grada Pule (fotoarhiv Gradske knjižnice i čitaonice Pula) str. 27

Slika 13. Učenje stranog jezika kroz pjesmice i brojalice (fotoarhiv Gradske knjižnice i čitaonice Pula) str. 27

<Dječja knjižnica Pula kao kulturno, informacijsko i obrazovno središte za djecu >

Sažetak

Dječja knjižnica Pula djeluje kao ogranak Gradske knjižnice i čitaonice Pula. Svojim različitim aktivnostima i programima nudi odgojne i obrazovne usluge za svoje najmlađe korisnike i njihove roditelje. Pomaže u stvaranju navike korištenja knjižnice, potiče navike čitanja već od najranije dobi dobi te djecu upoznaje s važnom ulogom knjižnice u kulturnom, informacijskom i obrazovnom životu građana. Dječja knjižnica Pula zaseban je prostor u kojem djeca i roditelji svakodnevno provode slobodno vrijeme na kvalitetan način kroz razne programske aktivnosti u cilju poticanja čitanja i razvijanja komunikacijskih vještina. Čitanje djeci od najranije dobi pozitivno utječe i na njihov emocionalni razvoj i na njihove jezične i opće spoznajne sposobnosti: potiče pamćenje i maštu, poboljšava pažnju, produbljuje znanje, razvija moralnu osjetljivost, jača samopouzdanje, a jednako tako pomaže u stvaranju međugeneracijskih veza između djece i odraslih.

Ključne riječi: Dječja knjižnica Pula, Gradska knjižnica i čitaonica Pula, djeca, roditelji, poticanje čitanja, aktivnosti, programi

< Pula Children's Library as a cultural, informational and educational center for children >

Summary

Pula Children's Library operates as a branch of the Pula City Library and Reading Room. With its various activities and programs, it offers educational services for its youngest users and their parents. It helps to create the habit of using the library, encourages reading habits from an early age and introduces children to the important role of the library in the cultural, informational and educational life of citizens. Pula Children's Library is a separate space where children and parents spend their free time every day in a quality way through various program activities aimed at encouraging reading and developing communication skills. Reading to children from an early age has a positive effect on their emotional development as well as on their language and general cognitive abilities: it stimulates memory and imagination, improves attention, deepens knowledge, develops moral sensitivity, strengthens self-confidence, and equally helps to create intergenerational bonds between children and adults.

Key words: Pula Children's Library, Pula City Library and Reading Room, children, parents, encouraging reading, activities, programs